

SPIS TREŚCI

I. Rzeczpospolita szlachecka	5
1. Podstawowa literatura i źródła	5
2. Rozwój gospodarki towarowo-pieniężnej — wzrost produkcji rolnej i narastanie pierwiastkowych form kapitalistycznych w mieście . .	24
a. Ugruntowanie się folwarku pańszczyźnianego	24
b. Gospodarka chłopska	27
c. Depresja cen i jej wpływ na rolnictwo	29
d. Postęp w produkcji rzemieślniczej	31
e. Rozwój górnictwa i hutnictwa	32
f. Przemiany w organizacji handlu	34
3. Społeczeństwo polskie doby Odrodzenia i wczesnego Baroku — jego struktura, mentalność i warunki bytowe	38
a. Terytorium i zaludnienie	38
b. Chłopi	39
c. Mieszczaństwo	44
d. Szlachta	48
4. Reformacja i zwycięstwo kontrreformacji w Polsce	53
a. Podłoże reformacji w Polsce	53
b. Rozprzestrzenianie się luteranizmu	55
c. Walka o Kościół narodowy	57
d. Bracia polscy i walka o tolerancję religijną	59
e. Początki akcji kontrreformacyjnej	62
f. Unia brzeska i jej skutki	64
5. Rozkwit kulturalny	67
a. Kultura polska między Wschodem a Zachodem	67
b. Odrodzenie i wczesny Barok	68
c. Upowszechnienie czytelnictwa i oświaty	71
d. Rozwój nauki	74
e. Rozkwit literatury w dobie Odrodzenia	79
f. Literatura i teatr wczesnego Baroku	81
g. Muzyka	84
h. Sztuki plastyczne epoki Odrodzenia	85
i. Sztuka wczesnego Baroku	88

6. Ukształtowanie się Rzeczypospolitej szlacheckiej	92
a. Sytuacja wewnętrzna u progu XVI w.	92
b. Opozycja szlachecka w dobie współdziałania króla z możnowładztwem	93
c. Sejm walny i sejmiki	98
d. Zwycięstwo ruchu „egzekucji praw”	102
e. Unia Polski z Litwą	105
f. Ugruntowanie się ustroju demokracji szlacheckiej w czasie pierwszego bezkrólewia	109
g. Ostatnie osiągnięcia ruchu egzekucji	113
7. Walka o dominium Maris Baltici	116
a. Pozycja międzynarodowa Polski w początkach XVI w.	116
b. Walka z Zakonem i pokój krakowski	119
c. Rezygnacja z preponderancji Jagiellonów w środkowej Europie	121
d. Opanowanie Inflant	125
e. Wojna o Inflanty	128
8. Próby restauracji pozycji monarchy i opozycja szlachecka	130
a. Elekcja Zygmunta III i rozdziewiki między królem a szlachtą	130
b. Rokosz sandomierski	134
c. Kozaczyna — zapalny problem polityki wewnętrznej	137
d. Nieudane próby opanowania tendencji decentralistycznych	140
e. Próby Władysława IV wzmocnienia władzy monarszej	144
9. O preponderancję Polski w Europie Wschodniej	146
a. Nowe cele polityki Rzeczypospolitej i możliwości ich realizacji	146
b. Mołdawia czy Estonia?	150
c. Nieudana próba podporządkowania Moskwy	153
d. Polska wobec Śląska w czasie wojny trzydziestoletniej	158
e. Wojna z Turcją i zatargi z Krymem	162
f. Walka o dostęp do Bałtyku	166
g. Rzeczpospolita wobec końcowej fazy wojny trzydziestoletniej	169
II. Rzeczpospolita magnatów	174
1. Literatura i źródła	174
2. Załamanie się gospodarcze Rzeczypospolitej	190
a. Zniszczenia wojenne	190
b. Latyfundia magnackie	193
c. Regres w rolnictwie	195
d. Upadek miast	198
e. Początki odrodzenia gospodarczego	202
3. Wzrost procesów dezintegracyjnych w społeczeństwie	205
a. Pauperyzacja chłopstwa i wzrost napięcia klasowego	205
b. Słabość i rozkład mieszczaństwa	210
c. Szlachta i magnaci	214
4. Walka o całość Rzeczypospolitej	220
a. Powstanie Chmielnickiego i ruch Kostki Napierskiego	220
b. Założenia obronne polityki zewnętrznej Polski. Armia i dyplomacja	225

c. Walka z najazdem szwedzkim	230
d. Zakończenie wojen z Rosją i podział Ukrainy	237
e. Początek wojen z Turcją o Ukrainę i zwrot ku Francji	240
f. Liga antyturecka	244
5. Rządy oligarchii magnackiej	248
a. Dalszy rozstrój czy reforma?	248
b. Konfederacje i intrygi fakcyjne	252
6. Unia personalna polsko-saska	258
a. Absolutystyczne zabiegi Augusta II i upadek pozycji międzynarodo- wej Polski	258
b. Polska wobec wielkiej wojny północnej	261
c. Konfederacja tarnogrodzka i pacyfikacja północy	266
d. Sprawa sukcesji i wojna o tron polski	270
e. Walki faksji magnackich i zagarnięcie Śląska przez Prusy	275
7. Kultura doby sarmatyzmu — Barok i wczesne Oświecenie	281
a. Sarmatyzm i kontrreformacja	281
b. Oświata i nauka	287
c. Literatura i sztuka	291
d. Wczesne Oświecenie	297
Indeks osób	302
Indeks nazw geograficznych i etnicznych	312